

Verdeeldheid en verbondenheid

Voorganger: Stella Muns
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Ezechiël 37: 18-25

Schriftlezing Evangelie: Johannes 11: 45-54

Prediking

Over tegenstellingen en verdeeldheid hoef ik niet uit te wijden vanmorgen. Over hoe verdeeldheid kan escaleren, over kloven die onoverbrugbaar worden tussen volken.

Ook over kloven in onze samenleving, tussen arm en rijk, wie kansen krijgt en wie niet, misschien heeft u iets meegekregen van het programma Sander en de kloof. In de gezondheid van mensen, toegang tot de gezondheidszorg, in de kansen op de dolgedraaide woningmarkt, het onderwijs, overal speelt mee waar je wieg stond, wat je hebt meegekregen in dit leven.

Net leek het dat we uit de coronacrisis kwamen, voorzichtig en onwennig, en de premier van Nederland die riep op om naast elkaar te gaan staan, dat er zoveel verdeeldheid is gegroeid tussen mensen, vrienden, families de afgelopen twee corona-jaren, wel of niet vaccineren, hoe om te gaan met het virus, complottheorieën, mensen die elkaar maar niet meer spreken vanwege die verdeeldheid.....Nu heeft Mark Rutte nog weer veel dringender zaken aan zijn hoofd.... kortom verdeeldheid en verscheurdheid, en hoe weer tot elkaar te komen, het is aan de orde van de dag, misschien ook wel in ons eigen hart.....

En in deze werkelijkheid waarin wij leven horen we vandaag teksten waarin het op verschillende manieren gaat over eenheid en afgesplitst zijn, over verdeeldheid en verbondenheid, over de verhouding van aardse veelheid en gebrokenheid tot de eenheid in God, eens, ooit of hopelijk ook nu al.....soms even....

Ezechiël wist van verdeeldheid en verscheurdheid. Hij leefde in ook een tijd van crisis, in ballingschap in Babel in de zesde eeuw vChr. Zijn volk Israël is verstrooid en verspreid over verschillende landen en volken. Daaraan zijn eeuwen vooraf gegaan waarin het Israël van de 12 stammen in twee rijken uiteen was gevallen, het Noordelijke van de tien stammen dat ook wel Efraïm werd genoemd en het zuidelijke, Juda. De beide rijken zijn na eeuwen van tweespalt en ruzie en soms oorlog in verval geraakt. Het noordelijke Efraïm is ten onder gegaan, de bevolking verstrooid door maatregelen van de Assyriërs, en van Juda is de bovenlaag van de bevolking naar Babel gedeporteerd. De tempel in Jeruzalem is verwoest. Ezechiël verkondigt in Babel de heiligheid van de ene God, hij verkondigt terugkeer en eenwording in de naam van die Heer. "Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, je versteende hart zal ik uit je lichaam halen en er een levend hart voor in de plaats geven" zegt hij namens die God. Voorafgaand aan onze lezing staat dat prachtige visioen van de dorre doodsbeenderen die weer levende lichamen worden, dat we vaak met Pasen lezen. Opstandingsvisioen. En direct daarna hier dus dat aanschouwelijke onderwijs dat Ezechiël geeft van die twee stukken hout. Op het ene moet hij Juda schrijven en op het andere Jozef of ook Efraïm. Voeg die twee stukken tot één geheel zodat ze in je hand één stuk hout vormen.

Het is alsof hij het niet duidelijk genoeg kan zeggen:...En als je volksgenoten je vragen: “Wil je ons vertellen wat je hiermee bedoelt?” 19 zeg dan: “Dit zegt God, de HEER: Ik neem het stuk hout van Jozef – dat van Efraïm dus – en van de stammen van Israël die met hem verbonden zijn, en ik leg dat tegen het stuk hout van Juda aan. Ik maak er één stuk hout van, in mijn hand zullen ze één worden.”

20 De stukken hout waarop je geschreven hebt, moet je duidelijk zichtbaar in je hand houden, dan zal niet Juda gelijk krijgen tegen Efraim of andersom, samen zullen ze als uit één stuk zijn, zolang Gods hand hen maar omsloten houdt.

Samen zullen ze één herder hebben. Ik zal bij hen wonen, zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. Wat zou dat prachtig zijn als volken, ook in Europa, zó één zouden kunnen zijn.

Daartoe is Jezus gekomen. Om de verstrooide kinderen van God bijeen te brengen. Schrijft Johannes. Eerst gaat het dan over Israël, maar ook over ons, kinderen van God, dat die één worden, in verbinding zijn, samen in de hand van God..... Veel mensen zijn onder de indruk van Jezus, van de opwekking van Lazarus, maar ook hier is verdeeldheid. Sommigen zijn bezorgd en gaan erover vertellen aan de farizeeën. Die roepen een vergadering bijeen. Zij, de religieuze machthebbers, voelen zich bedreigd. Jezus moet dood. Hij krijgt te veel invloed. En dan zijn er ook nog de Romeinen, de bezetters, wat zullen die doen? Die moeten we te vriend houden....Straks gaan ze ons en het volk vernietigen! Wat een chaos!

Dus zegt Kajafas: besef toch dat het in jullie eigen belang is dat één mens sterft voor het hele volk! Hij is verantwoordelijk voor een precair evenwicht tussen joodse religieuze zelfbeschikking en de belangen van de Romeinse machthebbers en wil daartoe die lastpak opofferen.

Onbedoeld is zijn politieke statement ook profetie, heeft een diepere betekenis: deze Ene, Jezus, de Messias, maakt alles één door zichzelf te geven. En daartoe doet Jezus al een volgende stap, hij vertrekt naar een streek dichtbij de woestijn, naar de mensen aan de rand, de vergetenen en verstrooiden, en dan klinkt ook hier die naam: Efraïm ! Johannes noemt het een stad. De bijbelgeleerden kunnen die stad niet terug vinden, het is ook niet belangrijk waar die precies ligt.

Misschien dacht Johannes wel aan de terugkeer uit de ballingschap, toen hij het zo opschreef.

Het zegt veel meer als je dit niet leest als feitelijke geschiedenis, wat is er precies gebeurd, maar als verkondiging. Zo schrijft Johannes, niet beschrijvend maar verkondigend. Dat is al steeds zo de afgelopen weken dat we bezig zijn met het hele gebeuren rond de opwekking van Lazarus.

Het gaat niet om een wonder om je aan te vergapen, het gaat om een teken dat betekenis heeft voor de lezers, de hoorders, en ons, nu zo veel eeuwen later. Het gaat over dood en leven, over de levenwekkende kracht van God, middenin dit leven, toen en nu. De levenwekkende kracht van God zelfs over de grenzen van de dood heen, of je de dood nu ziet als slaap, als het oversteken van een rivier, of als niets....ook en toch dáár niet buiten Gods levenwekkende geest, we hoorden het de afgelopen weken: Jezus komt om mensen in het licht te zetten van Gods liefde, om in mensen Gods levenwekkende kracht aan te wakkeren, op te wekken. Ook in ons. Zijn levenwekkende kracht in ons, temidden van crisis en chaos.

Dichtbij de woestijn is het Efraïm waar Jezus zich terug trekt....hij heeft zich al eerder teruggetrokken in de woestijn, de plek van stilte een eenzaamheid en leegte, onherbergzaam, maar als je goed kijkt ook vol van leven. In de meerzinnige betekenis in de bijbel is de woestijn de plek waar je je bewust kan terugtrekken, je bezinnen op hoe verder. Stil staan bij: hoe zijn we hier terecht gekomen en wat is de volgende stap. De woestijn is een plaats van 40 jaar of 40 dagen afleren en aanleren. Een tamelijk harde leerschool met veel gemurmureer.

Ook de plaats waar mensen in stilte en eenzaamheid tot verheldering komen en waar God soms tot mensen spreekt. Een plaats van loutering en vernieuwing. Was de corona tijd zo'n woestijn?

En hoe gaan we dan deze week de veertigdagentijd in? Opnieuw een soort woestijn periode?

Terwijl we net lekker los kunnen gaan, mondkapjes af, geen anderhalve meter meer.....

Laten we naar Jezus kijken. Hij vertrekt, als de machthebbers tegen hem gaan samenspannen, uit het centrum van de macht naar de omgeving van de woestijn. Naar de rand van de samenleving, naar de verstrooide kinderen van God.

Voor hen is hij gekomen. Om leven te brengen, licht en liefde en verbondenheid temidden van het politieke gekrakeel. Om kloven te overbruggen, om eenheid te brengen en tweedracht uit te bannen, om mensen in het licht van Gods liefde te plaatsen, omdat ieder mens het aanzien waard is, het waard is om gezien en erkend te worden, niet gediscrimineerd, buitengesloten, etnisch geprofileerd, misbruikt, geslachtofferd, tot slaaf gemaakt laat staan een oorlog in gestuurd.

Jezus is gekomen, om heel te maken wat gebroken is, om leven te brengen waar doodsheid heerst.

Misschien kunnen we zo de overgang naar de veertigdagentijd maken. 'Maak heel wat is gebroken, vernieuw in ons uw levenskracht' zullen we zingen straks rond de voorbeden. Voor mij is die bede een soort samenvatting van wat deze 4 weken bezinning op Johannes 11 gebracht hebben.

Een verlangen naar heelheid, naar de levenskracht van God in ons hart, die ons doet opstaan, telkens weer tegen alles wat met dood te maken heeft. Die de vlam in ons hart brandende houdt van de liefde van God die mensen in het licht zet. God, maak heel wat is gebroken, vernieuw in ons uw levenskracht !

Amen

© Stella Muns